

El llenguatge

D'aquí allà

20/III/1980

No tots els adverbis de lloc admeten l'anteposició de la preposició a. Els que comencen precisament en a són els que rebutgen aquesta anteposició, com aquí, ací, allí i allà, fins i tot en aquells casos en què indiquen la fi d'un moviment o trajecte, o d'un espai de temps, en què potser l'absència de la preposició podria semblar a algú una omisió indeguda. Però els nombrosos exemples de Fabra d'aquest cas no ens permeten cap dubte: De casa teva ací hi ha un quart (contraposat a D'ací a casa seva hi ha un quart), D'ací allà hi ha tres quilòmetres, De casa teva aquí hi ha un quart, De casa allà hi ha un quart. Fins aquí (el moment present) no ha plogut gaire. En canvi, D'aquí a Nadal, D'aquí a vuit dies, a una setmana, a un mes, a un any. Es ben sabut, encara que es recomana de mantenir en el llenguatge epistolar la diferència entre ací (el lloc on és qui parla), i aquí (el lloc no és aquell a qui hom parla), que aquest segon adverbi ha anat acumulant tots dos significats. Però convé afegir-hi que aquí ha adquirit també un significat temporal, tal com hem vist en els exemples precedents, que no semblen tenir ni ací ni allí. Així mateix allà s'usa reforçant certes designacions temporals, a les quals aporta una idea de llunyania o d'imprecisió: allà a les vuit.

Al costat dels qui obliden sovint el segon element de les preposicions compostes fins a i cap a, i escriuen, per tant, indegudament, «fins el castell» i «cap els afores», no manquen els qui mantenen aquest segon element —la preposició a— en tots els casos. Però davant els adverbis que hem indicat, aquestes preposicions es redueixen a fins i cap: Vam anar fins allí, Vibe cap ací, Vés cap allà, Aneu cap allí, Que ho portin fins aquí. Anàlogament: fins ara, fins després, fins avui, fins demà, fins divendres, divendres.

Pel que fa als demostratius, que indiquen, amb una altra funció, les mateixes posicions que els adverbis de que ens hem ocupat, admeten l'anteposició de la preposició a (quan indiquen la fi d'un moviment o trajecte): D'ací a aquell poble hi ha tres hores. La preposició cap a, però, es redueix també a cap: Anem cap aquella casa. I fins a sol convertir-se en fins en, ja que la preposició en es la que sol precedir els demostratius en les designacions de lloc: Arribarem fins en aquella muntanya.

Albert Jane